

16. august 2024

UKA 2024/146

Inatsisartut maleruagassaasa § 36 malillugu apeqquteqaat tunngavigalugu oqallisissiamik ima siunnersuuteqarpunga:

Apeqquteqaat tunngavigalugu oqallisissiatut siunnersuut, qanoq inatsisitigut piumasaqaataassanersoq, meeqqat, angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartussat, sapinngisamik illoqarfianni/nunaqarfianni inissinneqartaleraluarpata. Taamaaliornerup siunertarissavaa meeqqat inissinneqartut attuumassuteqarnertik soorlu assersuutigalugu ilaqtutanut, oqaatsitigut, sunngiffimmut aammalu atuarfinni atatiinnarniarlugu eqaatsumillu iluatsilluartumik angerlarteqqinnissaat siunertarlugu (Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Meeqqat inuunerissaarnissaat ineriartornissaallu qulakkeerniarlugu pingaartittariaqarparput, meeqqat angerlarsimaffimminnut qanittumik sapinngisamik inissinneqartarnissaat. Taamaaliornerup meeqqat misigissutsikkut inuttullu ineriartornerannik ikiuutaaginnarani aamma siunissami angerlarsimaffiannut angerlartinnissaannut pisariinninngussaaq. Naalakkersuisut oqartussallu attuumassuteqartut suliniartariaqarput piffinni inissiisarnerit annertusarniarlugit aammalu qulakkeerlugu, meeqqat akulikitsumik ilaqtaminnut avatangiisiminnullu atassuteqartarnissaat. Tassa allatut oqaatigalugu piffissanngorpoq eqqarsaatigeqqissallugu aammalu pitsanngorsassallugu inissiisarnitta pitsanngorsarnissaa qulakkeerniarlugu, meeqqat tamarmik pitsaanerpaamik periarfissaqarnissaat allanngorartuunngitsumik toqqissisimasumillu inuuneqarniassammata. Maannakkorluinnaq, meeqqat 800 sinnerlugit, angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimapput. Meeqarparpassuupput, suliassarpassuillu ukiuni kingulliunerusuni unammillernartorujussuartut nalilernerqartarsimallutik. Tassani ajorsartut tassaapput meeqqat tassanilu uagut politikkerit iliuuseqarnerusariaqarpugut qulakkeerniarlugu, meeqqat tamarmik toqqissisimasumi isumannaatsumilu avatangiiseqarlutik peroriartornissaat.

Meeraq angerlarsimaffiup avataanut inissinneqaraangat, pisariaqartumik aaliangernerukkajuttarpoq meeqqat illersorneqarnissaa atugarissaarnissaa anguniarlugu. Tassunga atatillugu isumaqarpunga, pingaartinneqarnerpaasariaqartoq, meeqqat illoqarfimmini nunaqarfimminiluunniit inissinneqarnissaa, illersorneqarsinnaappat periarfissaqarpallu. Taamaaliornikkut meeqqat inissinneqarsimasup attatiinnassammata attuumassuteqarnini soorlu ilaqtaminut, angajoqqaaminut, oqaatsiminut, kulturiminut, atuarfimminut, sunngiffimminut, avatangiisiminut allatullu taamaaliornikkullu angerlartinneqarnissaa pisariinnerulerluni.

Piffimmi inissiinerup qulakkiissavaa, meeqqat avatangiisiminik attassiinnarnissaa, kulturikkut oqaatsitsigullu kinaassusaanut aallaaviusumi. Tamanna pingaartuuvoq meeqqat imminnut paasininnissaannut kinaassusaanullu. Illoqarfimminniiginnarneq imaluunniit nunaqarfimminniiginnarnermini atuarfinni sunngiffimmilu sammisaristakkatik attatiinnarsinnaavaai. Taamaaliorneq kipisaqattaanngitsumik pingaarutilimmik meeqqap inuunerani pilersitsissaaq allanngortoqannginneranillu misigissuseqarnissamut iluaqutigissallugu. Angerlarsimaffiup qanittuani inissiinerit angerlartinneqarnissaannut suliamik oqilisaassissaaq. Meeraq passunneqarnermini aammalu ilaqtariit tamarmiutillugit passunneqarnermini

peqataasinnaalissaaq angajoqqaallu ajornannginnerusumik meeqqap ulluinnaanut ineriartorneranullu akuutinneqarsinnaallutik. Taamaaliornikkut pisarinninngussaaq soorlu assersuutigalugu Isumaginninnermut aqutsisoqarfiup angalasartuisa ilaqutariinnut tamarmiusunut ikiuinissamut neqeroornissaanut.

Maannakkut unammillernartut ilaqutariinni atassuteqarneq killilersorpaat. Ukiumut marloriaannarluni ilaqtanik peqateqarnissamut pisinnaatitaaffiup meeqqat qanigilluinnakkaminnut atassuteqarnissaat annertuumik killilersorpaa. Taassuma misigissutsikkut kiserliornermik sungiussisimanninnermillu misigissutsimik malitseqarsinnaavoq. Meeqqat illoqarfigisaminniit imaluunniit nunaqarfigisaminniit ungasissumut inissinneqaraangamik, sivisuumik angalakkajuttarput ilaquttatik tikeraarniarlugit. Tamanna aningaasatigut piareersarnermilu akisuvoq aammalu meeqqap avissaartinneqartutut annaasaqartutullu misigisimaneera annertusarsinnaasarlugu.

Bonnie Jensen, Ilisimatuarfimmi Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnernut ilisimatusartup, tamanut tamanna ilisimatusaatigisimasani saqqummiussimavaa. Ilisimatusarnerup taassuma paasinarsisippaa, meeraq piffimmini inissinneqarsimatillugu, angajoqqaanut, qatanngutinut, aanaakkunnut aammalu inunnut meeqqamut pingaaruteqartunut attaveqarneq attanneqarsinnaasartuq. Taamatuttaaq Ph-d-liornermini allaaseraa, kialluunniit ilisimavallaanngikkaa, sumik pisoqartarnera, meeqqat inatsisitigut inersimasunngorneranni taamaattumillu imaaleriaannaalluni, meeqqat atugarliortut angerlarsimaffeqanngitsutut inississinnaanerat¹.

Naalakkersuisut uani qinersivimmi tassunga iliussissatut pilersaarummik saqqummiisimapput². Taassumali naammattumik meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnerminni ilaqtaminnut attaveqarnerisa attatuarsinnaanerat naammattumik eqqartorsimangilaat.

Tassunga tunngatillugu soqutigaa paasissallugu, uagut maani Inatsisartuni meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut inissiinermi meeqqanut ajunngitsussaaq anguniarlugu sulinerup oqallisigineqarnissaa.

Inatsisartunut ilaasortat isumaqarpat, isumassarsiatsialaasoq, meeqqat sapinngisamik namminneq angerlarsimaffiminni/nunaqarfiminni inissinneqarpat? Qanoq iliussaagut, najugarisami tulluuttumik inissiisarfeqanngippat/angajoqqaarsiassaqaanngippat? Nunaqqatit qanoq iliussappat aammalu suna akisussaaffigissavaat angajoqqaanut, ikinngutinut avatangiisinullu allanut atassuteqarniarnermi? Tamanna piumaneqarnerussannginnerpa nukiiit pioreersut atorlugit meeqqap illoqarfimmut/nunaqarfimmut allamut inissinneqarnissaanit, immaqqa pisariaqartitanik sullissisussaaqanngitsorluunniit?

Angerlarsimaffiup avataanut inissiisarneq isumaginninnermi suliat allat assigalugit oqimaatsuuvoq, ilungersunartoq misigissutsinillu attuisartuq. Killilersuinnassagutta inatsisilersuillutalu qulakkeeqqaarnagu, immitsinnut naalleriaannaavugut meerartagut atugarliornerpaat pisortaniit sumiginnarlugit.

---

¹ "Barndomshjem eller børnehjem? - Et kvalitativt studie af 38 børns oplevelser af at blive og være anbragt på døgninstitution i Grønland" – Bonnie Jensen, Ilisimatusarfik, 2021

² "Pitsaaliuinerit pitsaanerit, inissiinerit ikinnerit: Ilaqutariinni pitsaaliuinerimik suliaqarnermut iliussissatut pilersaarut 2023-2030" – Naalakkersuisut 2022

Taamatut oqaaseqarlunga partiit isiginninnerat Naalakkersuisullu oqallinnermut peqataannerat tusassallugu qilanaaraara.